

Tentoonstellingsruimte als sociale ruimte

De formule van de tentoonstelling biedt de architectuurpraktijk een zeldzame kans: niet gehinderd door functionele of wettelijke voorschriften is de tentoonstelling met haar minimale middelen en een publiek om mee te spelen, een omgeving waarin ideeën in hun zuiverste vorm, schaal 1:1, kunnen worden getoetst. Sociale ideeën moeten getoetst worden, omdat ze vaak alleen maar ontwikkeld kunnen worden aan de hand van ervaringen, en die moeten worden opgedaan in werkelijke situaties. Door de aard van bouwprojecten kan dit een langdurige onderneming worden, waarbij evaluatie pas mogelijk wordt wanneer het te laat is. Met haar korte levensduur en grote bezoekersaantallen verschaft de tentoonstelling daarom een waardevolle plek voor architectonisch onderzoek naar sociaal gedrag. In de nu volgende bespreking van de tentoonstelling 'Concrete Geometries/ The Relational in Architecture', die in mei 2011 werd gehouden bij de Architectural Association in Londen, wordt dit idee verder uitgewerkt.

De tentoonstelling, waarvan ik curator was, vormde een onderdeel van een doorlopend onderzoeksproject naar de verhouding tussen architectonische vorm en sociale en esthetische processen. Er exposeerden 20 architecten en kunstenaars die via hun werk onderzochten hoe geometrische aspecten van de ruimte, zoals formaat, vorm en de relatieve posities van vormen of figuren, het menselijk gedrag beïnvloeden. Zij benaderden deze vraag eerder positief dan kritisch. Het belangrijkste doel van de tentoonstelling was om een proeftuin te creëren, waar kon worden onderzocht hoe ruimtelijke vorm sociale situaties letterlijk kan beïnvloeden. De tentoonstelling had daarvoor een ambigue status nodig, die van formele tentoonstellingsruimte en alledaagse sociale omgeving. Het tentoonstellingsontwerp zou moeten bijdragen aan het creëren van situaties waarin verschillende vormen van sociaal gedrag zouden worden versterkt.

De tentoonstelling bestond uit 44 ingelijste afbeeldingen en tekeningen die op traditionele wijze aan de buitenwanden van de galerie waren opgehangen, vier koptelefoons met geluidsbestanden van de betreffende kunstenaars en architecten, en een locatiespecifieke interventie, ontworpen door één van de deelnemende kunstenaars, Fran Cottell, die maatschappelijke verhoudingen onderzoekt via installaties en performances. De opdracht bestond uit het creëren van een ruimtelijke interventie die expliciet relationeel moest

The Exhibition as Social Ground

For the practice of architecture, the format of the exhibition provides a rare opportunity. Outside functional and statutory requirements, with minimal means and an audience to play with, the exhibition represents a setup in which ideas can be tested in their purest form and on a 1:1 scale. Social ideas especially require testing, as their development often depends on experience, which can only be gained through real-life situations. The nature of the building project can make this a lengthy undertaking, allowing evaluation only when it is too late. Exhibitions with their short life span and intense population therefore provide a valuable site for architecture research into social issues. The following discussion of the exhibition 'Concrete Geometries/ The Relational in Architecture' which was held in May 2011 at the Architectural Association in London, allows us to reflect on these ideas.

This exhibition, which I curated as part of an ongoing research project about the relationship between architectural form and social and aesthetic processes, featured 20 architects and artists whose work explored how geometric aspects of space such as size, shape or relative position of form or figures influence human behavior. Their approaches were affirmative rather than critical. A key objective of the exhibition was to use it as a testing ground for how spatial form can provide literal support for social situations. For this to work, the exhibition needed an ambiguous status between a formal display space and an everyday social space. Hence the exhibition design would have to contribute to the production of situations enhancing different modes of sociability.

The exhibition consisted of 44 framed images and drawings, hung mounted in a traditional manner along the perimeter walls of the gallery, four headphones with audio files of the featured artists and architects and a site-specific intervention developed by participating artist Fran Cottell, who explores social relations through installations and performance. The brief asked for a spatial intervention, which was to be explicitly relational: it had to refer to and intervene in its physical site (site specific) and had to engage visitors socially at different scales (situation specific).

zijn: ze moest verwijzen naar (en ingrijpen in) de fysieke locatie (locatiespecifiek) én de bezoekers in verschillende situaties aanzetten tot sociaal gedrag (situatiespecifiek).

Sociale ruimte

Om de ruimte zowel te blokkeren als toegankelijk te maken, werd in de tentoonstellingsruimte een wit platform gebouwd. De niveaus, het model en de opstelling van het platform kwamen voort uit twee verschillende sets van elementen/activiteiten. Ten eerste de locatie met de architectuur van een stijlkamer met zijn typische kenmerken en decoraties, formeel gestructureerd door de geometrische elementen die erin terugkomen: het ovaal, de stervorm en cirkelsegmenten. Ten tweede het feitelijke en mogelijke gebruik van de ruimte: de presentatie, de tentoonstelling en de verspreiding van werk door te kijken, te praten, te circuleren, te ontmoeten, te debatteren, en het gebruik van de ruimte als een alledaagse sociale omgeving.

Het platform zorgde voor een witte abstracte ruimte die het galeriekarakter verhevigde. Het zuiver geometrische volume vulde de kamer met een nieuw verhoogd niveau, waarbij de functies van deuren, ramen en haard werden genegeerd. De verhoogde vloer die als barrière of obstakel werkte, maakte dat bezoekers gingen aarzelen. Mensen die de tentoonstelling wilden bekijken en besloten naar binnen te gaan, ondergingen een bewuste ervaring. Eenmaal binnen werd de ooghoogte van de bezoekers bijvoorbeeld opgetild tot boven de architraaf van de deur waardoor ze net waren binnengekomen, zodat er nieuwe verhoudingen ontstonden tussen de bestaande galerie, de architectonische kenmerken ervan en de aangrenzende vertrekken. De geometrische opstelling van het platform, in de zin van de elkaar doorsnijdende cirkels, was afgeleid van de formele ornamenten van de stijlkamer, die een barokke kroonluchter als middelpunt had. De sociale ruimte ontstond echter pas door de ruimtelijke articulatie van het platform. Door de centrale opstelling van de traptreden/zitplaatsen kon er contact worden gelegd met anderen en werden bezoekers aangespoord om met elkaar in gesprek te raken of hun geluidsmateriaal te beluisteren. Het was een open, niet intimiderende ruimte, waar mensen zich op hun gemak voelden en een beetje konden mijmeren over het tentoongestelde werk: een informele verzamelplaats binnen de grotere, formele ruimte.

Ontmoetingsvormen

Het platform fungeerde als intermediair om al die verschillende interacties te ondersteunen. Groepsgrootte en de mate van formaliteit varieerden daarbij: van het een-op-een-gesprek

p. 94

Social Ground

A white platform was built into the space, both blocking and opening it up. The platform took its levels, pattern and configuration from two different sets of elements and activities: the site: the architecture of a period room with its own features and decorations, formally structured through the geometric elements it retraced: an oval, an astroid and circle segments; and its definite and possible usages: the presentation, display and dissemination of work through viewing, talking, circulating, meeting and debate, and its use as an everyday social space.

The platform created a white abstract space that reinforced the character of the gallery. Its pure geometric body filled the space with a new elevated level, ignoring the functions of doors, windows or fireplace. As a barrier or blockage, the raised floor produced a certain hesitation. Visitors wanting to enter the exhibition, and deciding to do so, underwent a conscious experience. Once entered, the visitor's eyelevel was elevated beyond the architrave of the door through which he or she had just passed, setting up new relationships to the existing gallery, its architectural features and surrounding spaces. While the geometric configuration of intersecting circles was derived from the formal ornamentation of the period room revolving around an ornate chandelier, it was the platform's dimensional articulation that produced its potential as a social ground. The central arrangement of descending steps/seats created the circumstances for contact with others, prompting visitors to interact or listen to audio material; a non-intimidating open area where people felt comfortable musing upon the work on display, an informal gathering place within the larger formal space.

Modes of Encounter

The platform worked as a device that supported modes of debate at different scales and levels of formality: the one-on-one conversation (sitting next to each other, observing in tandem or facing each other), the casual discussion (smaller groups lounging at different levels, standing or seated or both) and the formal 20-person seminar with members sitting in a neat oval facing each other. It created the circumstances for encounter among visitors as well as space for retreat and contemplation. Although the platform seemed to allude to the typology of the amphitheater, its oddly shaped seat/steps and ambiguous details around the entrances permitted a larger range of interpretations and usages by visitors. It stimulated

(naast elkaar zitten, samen ergens naar kijken of tegenover elkaar zitten) en het terloopse gesprek (kleinere groepjes die op verschillende niveaus loungen, staand of zittend of beide), tot aan de formele werkgroep van 20 personen waarbij de deelnemers in een keurig ovaal tegenover elkaar zitten. Het platform creëerde omstandigheden waaronder de bezoekers elkaar konden ontmoeten, maar zich ook rustig konden terugtrekken. Hoewel het platform leek te verwijzen naar de typologie van het amfitheater kon het, vanwege de ongewone vorm van de zitplaatsen/traptreden en de dubbelzinnige details rondom de ingang, door de bezoekers op een groter aantal manieren worden geïnterpreteerd en gebruikt. Zo werden zij gestimuleerd binnen de tentoonstellingsruimte zeer verschillende rollen te spelen.

Het platform verdeelde de tentoonstellingsruimte in kleine segmenten die de curatoriale strategie weerspiegelden: vier thematische ruimten in de vier hoeken van het vertrek. Deze ruimtelijke onderverdeling zette de bezoekers aan, een gevoel van eigenaarschap of zeggenschap te ontwikkelen. Maar tegelijkertijd verankerde het platform twee aparte groepen gebruikers op twee niveaus binnen de tentoonstellingsruimte. Een eerste groep koos ervoor de inhoud van de tentoonstelling in zich op te nemen door middel van visuele contemplatie. Zij bekeken de geëxposeerde stukken die op het hogere niveau aan de wanden hingen. Een tweede groep stond met de rug naar het vertrek en elkaar toe, en gebruikte de ruimte voor ontmoeting en gesprek: ze discussieerden, kletsten, leverden commentaar en zaten of stonden daarbij meestal op het lage niveau van de tentoonstellingsruimte. De tentoonstelling gaf mensen de keuze tussen deze twee manieren van informatieverwerking. Omdat ze fysiek gescheiden waren, konden de groepen dicht bij elkaar zijn, terwijl de kans op co-existentie toenam door vergroting van de afstand tussen de groepen.

Surplus waarde

Langs de rand van de tentoonstelling volgde het platform de contouren van twee openslaande deuren die daardoor permanent kwamen open te staan. Bovenmaatse traptreden verbonden het verhoogde tentoonstellingsplatform met zicht op de ruimten daar buiten en op het dagelijks leven van de school. De 'drempel'-situatie tussen de tentoonstelling en het exterieur werd een ruimte op zich, een neutraal uitkijkpunt voor weifelaars. Het feit dat de deuren kleiner leken, moedigde aan tot gesprekken. Vaak leunden bezoekers op de deuren, maakten een praatje of wierpen een blik in een van de aangrenzende vertrekken, zonder deel te nemen aan de activiteiten die zich daar afspeelden.

visitors to adopt a greater variety of roles within the space of the exhibition.

The platform partitioned the exhibition space into smaller segments that echoed the curatorial strategy of four thematic areas anchored in the four corners of the room. This spatial subdivision encouraged visitors to develop a sense of ownership and control. At the same time, the platform anchored two distinct user groups related to two levels in the exhibition space. While a first group chose to absorb the content of the exhibition through visual contemplation, examining the exhibits displayed along the walls on the higher level, turning their backs to the room and to each other, a second group used the space for encounter and exchange: discussing, chatting and commenting, usually sitting or standing in the lower level of the exhibition space. The exhibition offered a choice between these modes of reception. Their physical separation enabled closer proximities between the groups, while increasing the distance between them rendered a coexistence more feasible.

Surplus Value

Around the edge of the exhibition, the platform retraced the swings of two doors, locking them into a permanently open position. Oversized steps connected the raised exhibition area with the surrounding spaces and the daily life of a school. This threshold condition between the exhibition and beyond became a space of its own right, a non-committal vantage point and space of hesitation. The dwarfed doors offered an incentive for conversation with others, with visitors often leaning on top of the door leaves, talking or peeking into adjacent spaces without taking part in their activities.

The exhibition broke the traditional isolation of the display space, extending into other spaces as well as engaging with everyday uses often excluded from spaces of display. For visitors, it produced a surplus value, something that was not required but simply offered or suggested. Although this suggestion was inscribed into the geometry, people had to interpret and act on it themselves, leading to unexpected and unplanned uses. As a consequence the exhibition space gained an informal and lively quality, offering a variety of ways of engaging. This in turn led to the possibility of extended durations of stay. Many users were not necessarily exhibition visitors but individuals who came to the space to meet up, rest or even work there. The function of the display space blurred. The exhibition had become a social ground.

De tentoonstelling doorbrak de traditionele isolatie van de expositieruimte en liep door in andere ruimten. Daarnaast werd de ruimte gebruikt voor alledaagse bezigheden die gewoonlijk niet plaatsvinden tijdens een tentoonstelling. Voor de bezoekers creëerde dit een extra waarde: ze hoefden niets te doen, er werd simpelweg iets aangeboden of gesuggereerd. Hoewel de suggestie vastlag in de geometrie, moesten mensen die zelf interpreteren en ernaar handelen. Dit leidde tot onverwacht en ongepland gebruik. De sfeer in de tentoonstellingsruimte werd hierdoor informeel en levendig, mensen konden er verschillende dingen doen. Dit leidde op zijn beurt ertoe dat mensen er langer bleven hangen. Veel gebruikers waren niet eens bezoekers van de tentoonstelling, maar hadden in de ruimte afgesproken, kwamen er om uit te rusten of gingen er zelfs zitten werken. De grenzen van de functie van een tentoonstellingsruimte vervaagden. De tentoonstelling was een sociale ruimte geworden.

De tentoonstelling 'The Relational in Architecture' duurde drie weken en bood onderdak aan een reeks evenementen. Gedurende deze periode diende de ruimte een dubbel doel: het was een tentoonstellingsruimte waarin bestaand werk over de relatie tussen architectonische vorm en sociale processen onder de aandacht werd gebracht, én een onderzoeksplek waarin werd bestudeerd hoe ruimtelijke geometrie onderlinge ontmoeting kan bevorderen. Men kon zich de inhoud van de tentoonstelling dus op twee manieren toeëigenen: via waarneming en gebruik, intellectueel of door middel van een feitelijke ervaring.

The exhibition 'The Relational in Architecture' lasted for three weeks and accommodated a series of events. During this time, it served a dual purpose: as a space of display, contemplating existing work on the relationship between architectural form and social processes, and as a research space, testing directly how spatial geometry can assist in the production of intersubjective encounters. Consequently, the exhibition's content could be appropriated in two different ways: through perception and use, intellectually as well as through actual experience.

CONCRETE GEOMETRIES THE RELATIONAL IN ARCHITECTURE

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

Concrete geometries: a study of perspective and the
relation of space to light. (Museum of Modern Art,
New York, 1968)

'The Relational in Architecture', Architectural Association, London, 7 - 27 mei 2012/'The Relational in Architecture', Architectural Association, London, 7 - 27th May 2012

